

Terörizm ve Radikalleşme ile
Mücadele Araştırma Merkezi

2024 Yılı Küresel Terörizm Tehdit Değerlendirmesi Raporuna Eleştirel Bir Bakış

2024 YILI KÜRESEL TERÖRİZM TEHDİT DEĞERLENDİRMESİ RAPORUNA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

EROL BURAL

GİRİŞ

Merkezi Amerika Birleşik Devletleri (ABD) / Vaşington'da bulunan "The Center for Strategic and International Studies (CSIS) tarafından yıllık olarak yayımlanan "Küresel Terörizm Tehdit Değerlendirmesi" 2024 yılı raporu 08 Şubat 2024 tarihinde yayımlandı. Raporun önemli bölümlerini ve Türkiye'yi ilgilendiren hususları sizlerin için derlemeye çalıştım. Rapor, terörizmin artık ABD'ye yönelik birincil tehdit ve öncelik olmadığını, ancak yine de ABD ve müttefiklerinin giderek çeşitlenen şiddet yanlısı aşırı ideolojilere karşı hassasiyetlerle yüzleşmeye devam ettiğini, El Kaide ve IŞİD gibi gruplardan gelen tehdidin son yıllarda azaldığını ve etnik

milliyetçi tehditlerin büyük ölçüde kontrol altına alındığını ifade ederek başlıyor. Raporla, şiddet yanlısı aşırı sağ ve aşırı sol ideolojilerin küresel alanda daha belirgin hale geldiği ifade ediliyor.

Rapor, küresel terörizmde üç ana eğilim olduğunu vurguluyor. Bunlardan birincisi, ABD ve müttefiklerine yönelik Selefi-cihatçı gruplardan kaynaklanan tehdidin son yirmi yıla nazaran düşüş eğilimine girdiği. El Kaide, IŞİD gibi terör örgütlerinin, öncelikle kendi bölgelerinde bir tehdit oluşturduğu, Afrika'daki özellikle Sahel, Çad Gölü Havzası ve Somali'deki örgütlerin daha aktif hale geldiği ifade ediliyor. Bu örgütler içerisinde Horasan İslam Devleti, IŞİD ve El Şebab'ın kısa ve orta vadede ABD'yi doğrudan tehdit etme yeteneğini geliştirmesi en muhtemel örgütler olduğu belirtiliyor. İkinci eğilim, şiddet yanlısı aşırı sağ ve daha az oranda da olsa aşırı sol terörizminde yaşanan yükseliş. Üçüncü eğilim olarak ise İran ve Rusya gibi devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda terörist faaliyetleri desteklemesi olarak gösteriliyor. Bu kapsamda İran'ın Devrim Muhafızları Kudüs Gücü, Hamas, Hizbullah, Irak'taki Şii milisler ve Yemen'deki Husiler dâhil olmak üzere bir dizi devlet dışı aktörle ilişkilerini sürdürmesi, bu güçleri vekil olarak kullanması örnek olarak gösteriliyor. Ayrıca Rusya'nın, ABD gibi ülkelerde iç huzursuzluğu ve terörü kışkırtmak için dezenformasyon operasyonlarını kullandığı belirtiliyor. Raporla ayrıca terörizmin hiçbir zaman ortadan kalkmayacağı ancak daha kontrollü ve yönetilebilir bir seviyeye döndüğü için daha düşük bir politika önceliği haline geldiği de ifade ediliyor.

Raporun Türkiye'yi ilgilendiren bölümlerinde de dikkat çeken hususlar mevcut. Raporla Türkiye'nin, terörizmden kaynaklanan oldukça az tehditle karşı karşıya olduğu, “Kürt milliyetçi gruplarının” 1980’li ve 1990’lı yıllardaki parlak günlerine kıyasla çok daha az terör eylemi gerçekleştirdikleri, Türkiye'nin güneydoğusunda “küçük ölçekli isyancı şiddet” olayları yaşansa ve İstanbul'da zaman zaman daha büyük saldırılar olsa da, terörist grupların eskiye nazaran Türk devletine veya sivillere yönelik çok az tehdit oluşturduğu ifade ediliyor.

Kürdistan İşçi Partisi'ne (PKK) bağlı gruplar, Türk hükümeti tarafından hâlâ ülkenin ana güvenlik tehdidi olarak algılandığı, bunun sonucunda Türkiye'nin son yıllarda Suriye ve Irak'taki “Kürt gruplara” yönelik artan sayıda operasyon gerçekleştirdiği, bu “operasyonların bölgesel istikrarsızlığı artırma” potansiyelinin bulunduğu ve dahi Türkiye ile NATO müttefikleri arasındaki, diplomatik ilişkiler açısından da sorun teşkil ettiği vurgulanıyor.

Türk hükümetinin “Kürt gruplara” yönelik operasyonlarını sınırlarının ötesine genişlettiği, Türkiye'deki terör saldırılarının sayısının 2020'den bu yana azaldığı ancak aynı dönemde Türk kuvvetleri ile Türkiye dışındaki “Kürt silahlı grupları” arasındaki şiddetin önemli ölçüde arttığı, neticede Türkiye-PKK çatışmasının bölgesel istikrarsızlığı ve dolaylı olarak Orta Doğu'daki terörizmi artırdığı belirtiliyor. Türkiye'nin, ABD destekli Suriye Savunma Güçlerinin (SDG) büyük bir bölümünü oluşturan “Halk Savunma Birlikleri” de dâhil olmak üzere “Kürt milliyetçisi” gruplara yönelik söylemini artırdığı, 13 Kasım 2022'de İstanbul'da altı kişinin ölümüne ve onlarca kişinin yaralanmasına yol açan bombalı eylem sonrası, “Kürt militanları” suçladığı ve Suriye ve Irak'taki hava ve silahlı insansız hava aracı saldırılarını yoğunlaştırdığı ifade ediliyor.

Raporla, Türkiye ile Irak ve Suriye'deki “Kürt bağlantılı gruplar” arasında devam eden çatışmaların istikrarsızlığı artırdığı, IŞİD'le mücadelede kullanılabilecek kaynakları tükettiği, bu çatışmaların IŞİD'in yeniden canlanma ihtimaline katkıda bulunduğu belirtiliyor. Örnek olarak ise SDG'nin El-Hol kampında ana güvenlik gücü olarak görev yaptığı ancak

Türkiye’nin kuzey Suriye’ye yönelik operasyonlarına karşı koymak için kaynaklarını bu alana ayırdığı, bu fırsattan faydalanan IŞİD’in kamptan kaçabileceği, yeni eylemler düzenleyebileceği iddia ediliyor.

Raporda “Türkiye-Kürt” çatışmasının şiddet ve istikrarsızlığın önemli bir nedeni olmaya devam ettiği, Kürt grupların Türkiye’deki saldırılarının genellikle “işbirlikçi” olduğu iddia edilen kişiler ve hükümet çalışanlarının öldürülmesi; Türk kuvvetlerine EYP’ler veya hafif silahlarla yapılan saldırılar şeklinde tezahür ettiği ifade ediliyor. Bu şiddetin büyük çoğunluğunun, Kürt nüfusunun yoğunlukla yaşadığı Türkiye’nin güneydoğu illerinde yaşandığı, ancak İstanbul’un da “Kürt grupların” şiddet olaylarına uğradığı, bu olayların en önemlisinin ise, PKK’nın parçalanmış bir grubu olan Kürdistan Özgürlük Şahinlerinin 2016’da Ankara’da gerçekleştirdiği bombalı eylem olduğu belirtilmektedir.

Türkiye’deki terör eylemlerindeki azalmanın, Türkiye ile Irak’ta PKK arasındaki çatışmanın önemli ölçüde artmasıyla birlikte meydana geldiği, her ne kadar ABD Öcalan’ın yakalanmasına yardım etmiş ve PKK’yı terör örgütü olarak tanımlamış olsa da, Kuzeydoğu Suriye’de PKK bağlantılı PYD ile ABD’nin düzenli olarak iş birliği yaptığı ifade ediliyor. Raporda söz konusu iş birliği sona erseydi, bu grupların ABD’ye yönelik asgari düzeyde bir tehdit oluşturmaya devam edecek olduğu, ideolojisinde ABD’ye tehdit teşkil eden hiçbir şeyin olmadığı, Soğuk Savaş sırasında bir NATO müttefikine karşı savaştan Marksist-Leninist bir örgüt olmasına rağmen ABD vatandaşlarına veya tesislerine karşı herhangi bir saldırı geçmişi olmadığı ifade ediliyor.

Ayrıca raporda PKK’nın Türkiye’nin toprak bütünlüğüne yönelik tehdidinin de “şaiabeli” olduğu belirtiliyor. Suriye’nin kuzeydoğusu ve kuzeybatı Irak’a Türkiye’nin yaptığı operasyonlarda defalarca ispatlandığı üzere, PKK’nın Türk ordusuna doğrudan meydan okuma kabiliyetinden yoksun olduğu, PKK’nın Türkiye’nin mevcut sınırlarını resmen kabul ettiği ve bağımsızlık taleplerinin yerine daha fazla “kendi kaderini tayin etme” taleplerini koyduğu ifade ediliyor. PKK’nın şu anda “Öcalan’ın” “demokratik konfederalizm” olarak adlandırdığı ve “mevcut siyasi sınırları sorgulamadan” kendi kaderini tayin etmeye çalışan bir ideolojiyi benimsediği, PKK’nın kamuoyuna yaptığı açıklamaların örgütün Türkiye’nin toprak bütünlüğüne anlamlı bir tehdit oluşturmadığını gösterdiği iddia edilmektedir.

PKK’nın söylemindeki değişikliklere rağmen örgütün şiddeti reddetmediği, sonuç olarak çatışmanın çözümsüz kaldığı, Türkiye’nin askeri baskısını hafifletmesi halinde PKK’nın sivillere, hükümet çalışanlarına ve güvenlik güçlerine yönelik bir tehdit oluşturacağı, askeri baskının yoğunlaşmasının bile Türkiye’ye yönelik tehdidi ortadan kaldırmayacağı, PKK’ya bağlı grupların ABD’den doğrudan destek aldığı ve bir dereceye kadar ABD’nin koruması altında oldukları, ABD’nin PYD’yi korumak için bir NATO müttefikisiyle savaşmayacağı ancak ABD’li yetkililerin ABD’yle uyumlu bir “terörle mücadele örgütünün” Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yok edilmesini kabul etmeyecekleri ifade edilmekte, böyle bir sonucun önlenmesi için diplomatik baskı uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Sonuç olarak ise, “Kürt güçlerinin” ABD’nin “terörle mücadelesinde” önemli bir müttefiki olduğu sürece, Türkiye’nin PKK’yı yok etme ihtimali / umudu olmadığı belirtilmektedir.

Değerlendirme

CSIS yıllık Küresel Terörizm Tehdit Değerlendirmesi raporunda oldukça ilginç değerlendirme ve ifadeler mevcut. Bunlardan birincisi terörizmin artık ABD için birincil öncelikli tehdit

olmadığı, El Kaide ve IŞİD gibi dini motivasyonlu örgütlerin ABD’de eylem yapabilme kabiliyetlerini yitirdikleri yönünde. Esasen rapor ABD’nin “Terörizmle Savaşı (War on Terrorism)” büyük oranda kazandığı bakış açısıyla hazırlanmış gibi gözüküyor.

Raporda yer alan bir diğer tespit aşırı sağ şiddetin artış gösterdiği yönünde. Bu eğilim diğer araştırma ve düşünce kuruluşlarının da raporlarında ifade edildiği üzere son yıllarda artış gösteriyor. ABD’nin gelecekte özellikle aşırı sağ ve beyazların üstünlüğünü savunan ideolojilerden etkilenme olasılığı yüksek görülüyor. Rapordan anlaşıldığı üzere ABD artık İran ve Rusya’nın vekâleten savaş yürüttüğü proxy örgütleri terör örgütlerinden daha büyük bir güvenlik tehdidi olarak görüyor.

Raporun Türkiye’ye ait ve Türkiye’yi ilgilendiren bölümlerinde çok sayıda dikkat çeken ve yanlış, gerçeğe dayanmayan değerlendirmeler mevcut. Bununla birlikte bir takım da itiraf niteliğinde değerlendirmeler var. Rapor içerisinde PKK/PYD terör örgütü ifadeleri yerine sıklıkla “Kürt Milliyetçi gruplar”, “Kürt silahlı grupları” ibarelerinin kullanılması, “Türkiye-Kürt Çatışması” gibi mesnetsiz ve kasıtlı seçilmiş ifadeler dikkat çekiyor. Ayrıca PKK terör örgütünün eylemlerinden “Türkiye’nin güneydoğusunda yaşanan küçük ölçekli isyancı şiddet olayları” şeklinde bahsedilmesi CSIS ve dolayısıyla ABD’nin PKK terör örgütüne bakış açısını yansıtıyor.

Türkiye’nin Irak’ın kuzeyinde PKK terör örgütüne, Suriye’nin kuzeyinde PYD terör örgütüne yönelik yürüttüğü terörle mücadele operasyonlarını bölgenin istikrarına yönelik tehdit olarak gören rapor bu operasyonların Türkiye ile NATO müttefikleri arasındaki diplomatik ilişkiler açısından da sorun teşkil ettiğini iddia ediyor. Bu kapsamda raporun ABD yönetiminin Türkiye’nin sınır ötesi terörle mücadele operasyonlarından son derece rahatsız olduğunu ortaya koyması açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Sınır ötesi operasyonların sadece Türkiye ile ABD arasında değil aynı zamanda Türkiye ile NATO müttefikleri arasındaki diplomatik ilişkiler açısından da sorun teşkil ettiğini ifade ederek bu rahatsızlığını genele yayma çabası içerisine giren bir tutum sergiliyor.

Rapor Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyinde PKK terör örgütüne yönelik operasyonlarının IŞİD’le mücadeleye zarar verdiği iddia edilirken, Suriye’de PKK bağlantılı PYD ile ABD’nin iş birliği yaptığı şeklinde bir itiraf raporda yer alıyor. Rapor ayrıca PKK’ya bağlı grupların yani PYD’nin ABD’den doğrudan destek aldığını ve bir dereceye kadar ABD’nin koruması altında olduklarını da belirterek malumu ilan ediyor. Buna ilaveten rapor PYD terör örgütünün ideolojisinde ABD’ye tehdit teşkil eden bir hususun olmadığını, PKK’nın Soğuk Savaş döneminde Türkiye’ye karşı faaliyet gösteren bir örgüt olmasına rağmen örgütün ABD vatandaşlarına veya tesislerine karşı herhangi bir saldırı gerçekleştirmediği ifade edilerek, örgüt meşrulaştırılmaya çalışıyor.

Raporun bana göre en ilgi çekici kısmı PKK terör örgütünün Türkiye’nin toprak bütünlüğüne yönelik tehdidinin de “şaiBELİ” olduğunu ifade etmesi. Rapor PKK’nın Türkiye’nin toprak bütünlüğüne tehdit oluşturmadığını, “demokratik yollardan özerklik talep ettiğini”, PKK’nın Türkiye’nin mevcut sınırlarını resmen kabul ettiğini, bağımsızlık taleplerini artık dile getirmediğini, “demokratik konfederalizm” çerçevesinde yeni bir ideolojiyi benimsediği ifade ederek PKK terör örgütünü meşrulaştırmaya, PKK’yı terör örgütünden ziyade ABD’nin müttefik ve Suriye’de terörle mücadele eden bir örgüt olarak parlatmaya çalışıyor. Bu bağlamda uluslararası kamuoyu oluşturmaya gayret eden raporun ileriki dönemlerde PKK’nın

terör örgütü olmadığı ve terör örgütleri listelerinden çıkarılmasına evrilebilecek fikir hazırlığı içerisinde olduğu değerlendirilmektedir.

Yazar Hakkında

EROL BURAL

EĞİTİM:

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans (2021 Mezunu)

Gazi Üniversitesi Kazaların Çevresel ve Teknik Araştırması Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans (2003 Mezunu)

Kara Harp Okulu (1992 mezunu)

Kuleli Askerî Lisesi (1988 mezunu)

GÖREV BİLGİLERİ:

TSK’da 24 yıl süreyle değişik birlik ve karargâhlarda görev yaptıktan sonra 2016 yılında kendi isteği ile albay rütbesiyle emekli oldu.

TELİF HAKKI

Ankara – TÜRKİYE, 2024 © TERAM

Bu yazıda yer alan görüşler yazarın şahsi görüşleri olup, Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi (TERAM) Derneği’ne mal edilemez.

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları, Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi (TERAM)’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Atıf için aşağıdaki bilgiler kullanılabilir.

ATIF İÇİN:

Bural, E. (2024). 2024 Yılı Küresel Terörizm Tehdit Değerlendirmesi Raporuna Eleştirel Bir Bakış. Erişim tarihi: xx.xx.xxxx., <https://www.teram.org/Icerik/2024-yili-kuresel-terorizm-tehdit-degerlendirmesi-raporuna-elestirel-bir-bakis-247>

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Email : teramarastirmamerkezi@gmail.com